

Saksutredning:

SVAR PÅ HØRING AV FØRINGER FOR MOTORFERDSEL OG EKSTREMSPORTAKTIVITETER VED KJERAG

Behandlinger: Fylkesutvalget

Vedlegg: Høring av forslag til føringar for motorferdsel og ekstremспортaktivitetar ved Kjerag i Frafjordheiane landskapsvernområde, Saksprotokoll i Verneområdestyret for SVR – 22.08.2018

Andre henvisninger:

1. Bakgrunn:

Verneområdestyret for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiene og Frafjordheiene (SVR) har 28. august 2018 sendt ut et forslag til føringar for motorferdsel og ekstremспортaktiviteter ved Kjerag i Frafjordheiene landskapsvernområde på høring. Føringene gjelder midlertidige installasjoner, samt bruk av helikopter og droner ved Kjerag. Høringsutkastet ble godkjent av Verneområdestyret i møte 22. august 2018 og vil bli innarbeidet i «Besøksstrategi for SVR» som også er ute på høring.

2. Problemstilling:

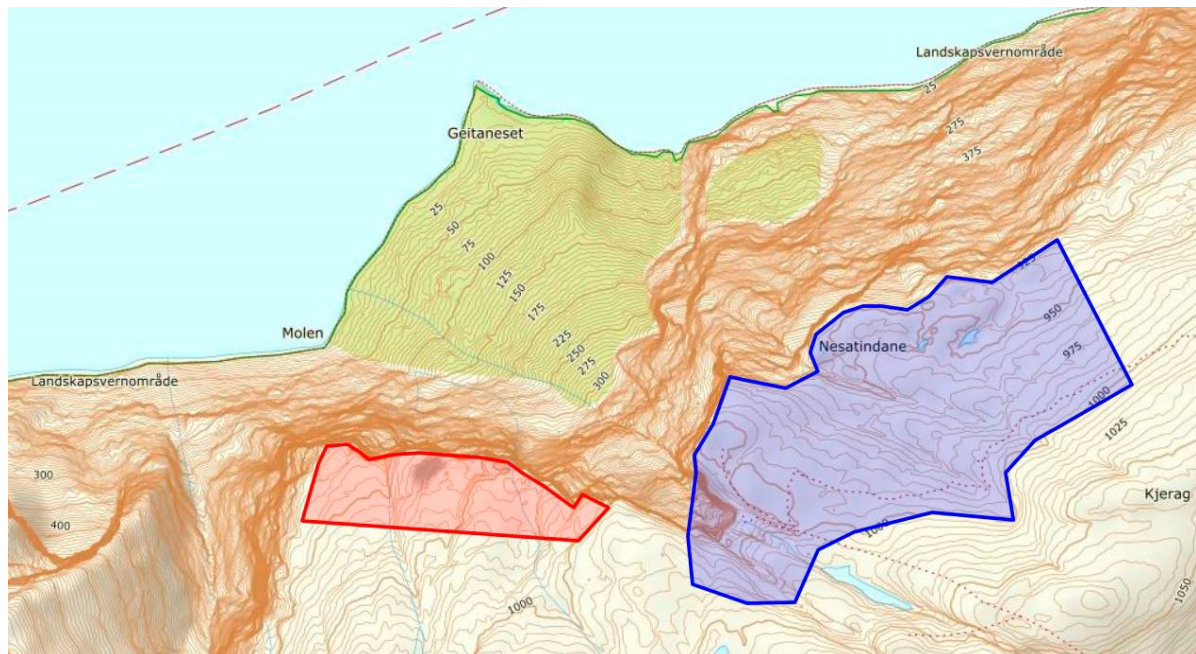
Fylkeskommunen har et ansvar gjennom friluftsløven for å sikre allemannsretten og fremme friluftslivet, og et ansvar gjennom naturmangfoldloven for å sikre at naturen og dets mangfold forvaltes og tas vare på på en bærekraftig måte. Fylkeskommunen er samtidig en utviklingsaktør med interesser i reiselivsnæringen og i stor grad det naturbaserte reiseliv, som Kjerag er en del av. Det er med bakgrunn i dette at fylkesrådmannen legger frem sin vurdering av føringene som forslag til høringssvar.

3. Saksopplysninger:

Føringene gjelder midlertidige installasjoner, samt bruk av helikopter og droner ved Kjerag og lyder:

- «Det vil ikkje bli gitt dispensasjonar til helikoptertransport til filming og medieføremål eller bruk av droner utanom forvaltningsplanen sine tidsvindauge i juni (fire dagar) og september (fem dagar).
- Dispensasjon til bruk av drone til filming blir berre gitt til føretak som driv kommersielt med filming, og som kan dokumentere røynsle og har naudsynt sertifikat på plass.
- Eventuelle dispensasjonar til mellombels installasjonar i samband med ulike ekstremспортaktivitetar, filminnspelinger m.v. avgrensast til tidsrommet 15-30 juni. Ved eventuelle dispensasjonar til bruk av boreboltar, skal det stillast vilkår om at desse fjernast etter bruk. Om det vil bli gitt slike dispensasjonar

vil bygge på ei konkret vurdering av storleik, plassering, tal på boreboltar og faren for forstyrring av andre besøkande. Slike installasjonar skal lokalisert i ei sone på vestsida av kløfta borte frå Nesatind og Kjeragbolten.»

Figur 1 Soneringskart for Kjerag. Rød markering: Sone for ekstremспортaktiviteter, Blå markering: Sone for turgåing

Kjerag er et unikt område med store opplevelseskvaliteter i internasjonal særklasse, hvilket fører til at opp i mot 60 000 – 70 000 personer fra hele verden besøker området hvert år. De fleste besøker Kjerag i sommerhalvåret, men utvidelse av sesongen og en generell økning i turismen tyder på at besøkstallet vil øke de kommende årene. De fleste besøkende tar turen til Kjerag på egenhånd, men det finnes også bedrifter som tilbyr guidede turer.

En av de spesielle kvaliteter ved Kjerag er muligheter til å utøve en rekke ekstremспортaktiviteter, som BASE hopping og balansering på line (såkalte highlines). Det går også flere klatreruter opp Kjeragveggen. I forbindelse med disse aktivitetene blir det ofte brukt borebolter og satt opp midlertidige installasjoner. BASE hopping blir gjennomført stort sett hele barmarkssesongen, men det er særlig arrangementet Heliboogi som tiltrekker ekstremsportsutøvere. Arrangementet varer over fire dager i slutten av juni og har vært arrangert siden begynnelsen av 2000-tallet. Omkring 300 BASE hoppere fraktes da opp til Kjeragplatået med helikopter for å hoppe. Rammene for arrangementet er i hovedsak gitt i forvaltningsplanen for SVR fra 2015. Her går det frem at det kan gis dispensasjon til helikoptertransport av BASE hoppere i en periode på fire dager i siste halvdel av juni. Videre skal det brukes en flyrute rett opp fra Lysefjorden til stupekanten for å unngå flyging over Kjeragbolten, Nesatind og turstien. Arrangementet har fått dispensasjon til helikoptertransport i flere år, men først i 2018 ble det satt en øvre grense på 300 transporter. Arrangøren har de seneste år rapportert mellom 157 og 278 transporter per år.

Droner er etter hvert blitt allemannseie, og bruken av dem er til stadig diskusjon. Det er lagt ned forbud mot bruk av droner i området i verneforskriften, men gitt mulighet for å søke om dispensasjon. Forvaltningssekretariatet mottar en rekke søknader hvert år, og mengden har økt de seneste årene. Praksis har vært at bare profesjonelle aktører har fått dispensasjon.

Frafjordheiene landskapsvernområde, hvor Kjerag ligger, ble opprettet i 2003 med bla. et formål om;

- «å ta vare på eit representativt, særprega og vakkert landskap, med bratte fjord- og dalsider via lågheiar opp til glattskurt høgfjell.
- å ta vare på vatn og vassdrag, viktige leveområde for eit særmerkt plante- og dyreliv, geologiske landskapsformer, samt beite- og stølslandskap med automatisk freda og nyare tids kulturminne.»

Videre heter det i verneforskriften at «*Allmenta skal ha høve til naturoppleving gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med lita grad av teknisk tilrettelegging.*»

Langt de fleste inngrep er forbudt etter § 3, punkt 1.1 i verneforskriften: «*Det må ikkje gjerast inngrep som vesentleg kan endra eller verka inn på landskapet sin art eller karakter.*» Motorferdsel på land, på vann og i luften er også forbudt etter § 3, punkt 5.1 i verneforskriften. Det er naturligvis gitt mulighet til transport i forbindelse med politi-, rednings-, brannvern- og forvaltningsoppgaver, mens §3, punkt 5.3 listet opp transport som kan få dispensasjon etter søknad.

Unødvendig støy, herunder motoriserte modellfly og droner, er også forbudt etter §3, punkt 6.2 i verneforskriften: «*Ikkje naudsynt støy er forbode. Det er ikkje tillate å bruke motor på modellfly, modellbåt o.l.*».

Helikoptertransport til Kjerag blir også særskilt omtalt i Forvaltningsplan for SVR i kapittel 3.6.4. Her er det utarbeidet nærmere retningslinjer og vilkår for håndteringen av dispensasjonssøknader i forbindelse med helikoptertransport til f.eks. filmopptak. Videre i forvaltningsplanen heter det:

- «“Tidsvindauga” vil bli strengt handheva, og avgrensa til fire samanhengande dagar i andre halvdel av juni, og fire dagar i september. “Tidsvindauga” skal definerast med datoar i kvar einskild dispensasjon, utan høve til forlenging grunna dårleg vær eller liknande.
- I vurderinga av søknaden, skal det vere avgjerande om helikopterflyging er absolutt naudsynt for å gjennomføre tiltaket.
- “Tidsvindauga” i september er reservert for reportasjeverksemd.
- Flyging og landing skal skje kortaste veg frå fjorden og inn til stupkanten ved Kjeragplatået, eventuelt Geitaneset, med retur same veg.»

I motsetning til Preikestolen har Kjerag ikke sin egen fylkesdelplan eller regionalplan. Av de fylkeskommunale planer er det *Regionalplan for friluftsliv og naturforvaltning* (Ute- planen) som gir føringer for området. Etter Ute-planen vurderes Kjeragområdet å ha høy landskapsverdi og friluftslivsverdi, samtidig

inngår området i et større sammenhengende naturområde med høy verdi som inngrepsfritt område. Overordnet tilstreber Ute-planen at våre friluftslivsområder blir tilrettelagt og brukt på en måte som tar vare på den natur og de opplevelser som området har.

Kjerag er et unikt friluftslivsområde og en populær reiselivsdestinasjon. Med flere tusen tilreisende er Kjerag en viktig destinasjon og verdiskaper for reiselivet. I *Reiselivsstrategi for Rogaland 2013-2020* er det et klart mål om «...å skape et bærekraftig reiseliv som tar hensyn til naturens tåleevne, lokalsamfunnenes ressurser og behov og lønnsomhet i bedriftene». Turstien til Kjerag har de siste årene blitt vesentlig oppgradert, med hjelp fra fylkeskommunen, og slitasjen fra fotturismen er i dag minimert. Området rundt Kjerag består i hovedsak av bart fjell og problematiken knyttet til forstyrning av dyre- og fugleliv er derfor avgrenset. Naturen rundt Kjerag må derfor sies å ha en ganske høy tåleevne, likevel må hensynet til naturen og opplevelsesverdiene håndheves for å bevare verdien for reiselivet.

Utdypende opplysninger kan finnes i vedlagte saksprotokoll i Verneområdestyret for SVR – 22.08.2018.

4. Fylkesrådmannens vurderinger:

Fylkesrådmannen mener de foreslåtte føringene er et viktig og nødvendig verktøy for forvaltningen av landskapsvernområdet. Innarbeidet i besøksstrategien for vernområdet vil føringene tydeliggjøre den allerede eksisterende forvaltningspraksis for brukere av området og redusere mengden av dispensasjonssøknader.

Det er ingen tvil om at Frafjordheiene og Kjeragplatået er et verdifullt og mye brukt område, med store opplevelsesverdier og muligheter, hvilket også avspeiles i status området har som landskapsvernområde. Fylkesrådmannen støtter opp om en aktiv bruk av området, men mener at verneverdiene og formålet må ha forrang. En del av verneformålet er at allmenheten skal ha mulighet til å oppleve naturen gjennom tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av tilrettelegging. Midlertidige installasjoner, helikopterflyvninger og bruk av droner er ikke en del av det enkle friluftsliv og kan være skjemmende for opplevelsen av naturen. Dette er da også forbudt etter verneforskriften.

Fylkesrådmannen har forståelse for og ser det som positivt at det likevel kan gis dispensasjon til midlertidige installasjoner og flyging med drone og helikopter, da denne aktiviteten kan være nødvendig for gjennomføring av arrangementer som skaper liv og verdi i regionen og for videreformidling av områdets landskaps- og naturverdier (særlig gjennom filming).

At slik aktiviteter reguleres strengt er i samsvar med områdets status som verneområde. Når muligheten for dispensasjon begrenses til 4 dager i juni og 5 dager i september for helikopterflyvninger og dronebruk og fra 15. – 30. juni for midlertidige installasjoner (herunder bolting) kan det virke som et veldig kort tidsvindu, men tatt i betraktning at det er tale om dispensasjoner og at det er

profesjonelle som skal gjennomføre arrangementer og evt. Filminger, bør vinduet være tilstrekkelig. Her må hensynet til det enkle friluftsliv og naturen prioriteres. At vinduet for dispensasjon legges i skulder av sesongen og at installasjoner kun kan lokaliseres i en sone vest for Kjeragbolten viser også at hensynet til naturoplevelsen og friluftslivet står sterkt.

Fylkesrådmannen ser også fordelene med at bruken av drone til filming begrenses til foretak som driver kommersielt med filming og har erfaring og sertifikat da det er et vesentlig sikkerhetsaspekt i bruken av droner.

5. Konklusjon:

En presisering og stadsfestelse av føringene for midlertidige installasjoner, samt bruk av helikopter og droner ved Kjerag er nødvendig. Den store bruken av området og områdets status som verneområde tilsier en streng forvaltning av denne type aktiviteter. De foreslåtte føringene vil bidra til å gjøre forvaltningen av aktivitetene bedre og mer forutsigbar.

Forslag til vedtak:

Fylkesutvalget mener det er viktig med god forvaltning av landskapsvernområder, hvor områdets natur- og friluftslivsverdier ivaretas.

Fylkesutvalget støtter verneområdestyrets forslag til føringer.

Trond Nerdal
fylkesrådmann

Christine Haver
regionalplansjef

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen signatur.